

Fylkesmannen i Rogaland

Forvaltningsplan for Kyllesvatnet naturreservat

Sandnes kommune, Rogaland

Foto: Ørjan Simonsen

Rapport nr 1 / 2015

Fylkesmannen i Rogaland

Miljøvernavdelinga

Miljørapport nr. 1 - 2015

Forvaltningsplan for Kylllesvatnet naturreservat, Sandnes kommune, Rogaland

Forfatter: Ørjan Simonsen	Rapport nr.: 1 - 2015 (Internettversjon – pdf-format)
	Dato: 29.02.16
Prosjektansvarleg: Per Kristian Austbø	Faggruppe: Områdevern
	Geografisk område: Rogaland
Finansieringskilde(r): Miljøverndepartementet/Miljødirektoratet	Arkivnummer: 432.4
	Tal sider: 39
Emneord: Kylllesvatnet naturreservat, vern, skjøtsel, bevaringsmål, forvaltningsplan, våtmark	ISSN: 0802-8427
<p>Samandrag: Kylllesvatnet naturreservat blei oppretta i 1996 som ein del av våtmarksvernet i Rogaland. Talet på fuktenger i Norge minkar, og fuktenga i Kylllesvatnet naturreservat er ei av dei få som finns att i Rogaland. Å ta vare på dette opne, beitepåverka landskapet vil difor vere viktig. Reservatet er eit viktig hekke-, trekk- og overvintringsområde for store mengder våtmarksfugl. Kunnskapsgrunnlaget som ligg til grunn for forvaltningsplanen er rimeleg godt, men med tematiske manglar.</p> <p>For å sikra vatnet og naturverdiane der, finst det vernereglar som styrar kva som er lov eller ikkje inne i naturreservatet. Forvaltningsplanen klargjer korleis vernereglane skal tolkast, vidare kva for bevaringsmål som forvaltninga skal legge til grunn i praktisk forvaltning, aktuelle skjøtselstiltak, formidling og informasjon.</p>	

Postadresse:

Postboks 59 Sentrum,
N-4001 Stavanger,
Noreg

Besøksadresse:

Statens Hus,
Lagårdsveien 44,
4010 Stavanger

Tlf: +47 51 56 87 00

Faks: +47 51 52 03 00

E-post: fmropost@fylkesmannen.no
www.fylkesmannen.no/rogaland

Innhald

Forord	4
1 Innleiing	6
2 Naturmangfaldlova	6
3 Historikk	7
3.1 Verneprosess.....	7
3.2 Brukshistorie	7
4 Dagens status	9
4.1 Kunnskapsstatus.....	9
4.2 Verneverdiar.....	9
4.3 Bruk av området.....	10
4.4 Pågåande skjøtsel og tiltak.....	11
5 Forvaltning av Kylllesvatnet naturreservat	12
5.1 Trussel mot verneverdiane	12
5.2 Bevaringsmål, planlagde tiltak og skjøtsel	13
5.3 Retningslinjer for brukarinteresser	14
5.4 Informasjon, tilrettelegging og formidling	18
5.5 Oppsyn og administrasjon.....	18
6 Kjelder	20
7 Vedlegg	21

Forord

Fylkesmannen i Rogaland har laga forvaltningsplanen for Kyllsvatnet naturreservat. Naturreservatet blei oppretta i 1996 som del av våtmarksvernet i Rogaland. Området fungerer som eit regionalt viktig hekke-, trekk- og overvintringsområde for våtmarksfugl, kor formålet med fredinga er å bevare våtmarksområdet med naturleg tilhøyrande vegetasjon og dyreliv.

Denne forvaltningsplanen skal klarleggja korleis brukaren skal forstå vernereglane, og seie kva som er lov og ikkje. Vidare skal planen avdekka truslar mot verneområdet, og skissera løysningar for å ta vare på verdiane i området.

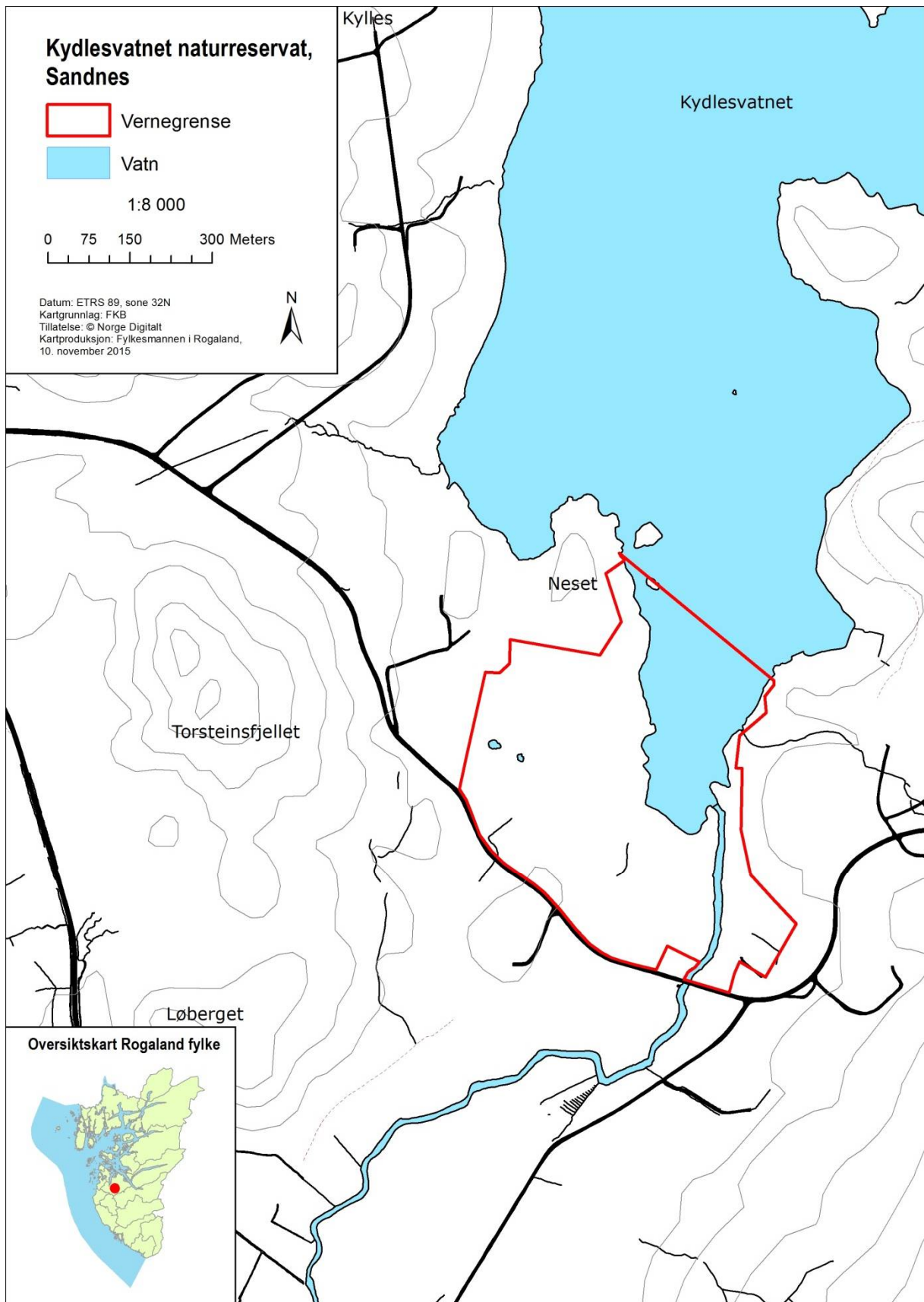
Før godkjenning av planen, skal denne sendast på lokal høyring. Då skal alle som har ønska det, hatt synfaring med Fylkesmannen i Rogaland. Når fristen for høyringa er ute, vil denne bli summert opp og planen eventuelt endra i samsvar med innkomande innspel. Fylkesmannen i Rogaland vil så eigengodkjenna planen, i samsvar med nasjonale retningslinjer.

Målgruppe for planen er grunneigarar, kommune, forvaltning og andre brukarar av området.

For å sikra Kyllsvatnet naturreservat vil Fylkesmannen i Rogaland arbeide for god dialog med grunneigarane i reservatet og områda rundt, og andre interessentar.

May Britt Jensen
fylkesmiljøvernssjef

Per Kristian Austbø
ass. fylkesmiljøvernssjef

Figur 1: Kydlesvatnet naturreservat ligg på Kylles, ca. 5,5 km aust for Sandnes sentrum i Sandnes kommune. Reservatgrensa er merka med ein raud strek.

1 Innleiing

Formålet med fredinga er å bevare eit våtmarksområde med naturleg tilhøyrande vegetasjon og dyreliv. Området blei verna ved kgl. res. av 20. desember 1996. Reservatet dekker eit samla areal på ca. 284 dekar, kor ca. 200 dekar er landareal.

Kyllsvatnet naturreservat ligg på Kylls, ca. 5,5 km aust for Sandnes sentrum i Sandnes kommune. Reservatgrensa følgjer i sør Noredalsveien. Elles ligg reservatet i stor grad i eit område med tilstøytande landbruksareal. Rett aust for reservatet ligg eit grustak. Det ligg og fleire andre grustak nordvest for reservatet, utan at desse er antatt å ha direkte innverknad på det verna området. I nord går reservatgrensa i Kyllsvatnet.

2 Naturmangfaldlova

Det følgjer av naturmangfaldlova § 7 at dei miljørettslige prinsippa i §§ 8-12 skal leggst til grunn som retningslinjer ved utøving av offentleg myndigheit, og at det skal gå fram av avgjerdene korleis prinsippa er tatt omsyn til og vektlagt.

Etter naturmangfaldlova § 8 om kunnskapsgrunnlaget skal offentlege avgjerder som rører ved naturmangfaldet så langt det er rimeleg bygge på vitskapeleg kunnskap om artars bestandssituasjon, naturtypene si utbreiing og økologiske tilstand, samt effekten av påverkingar. Det skal vidare leggst vekt på kunnskap som er basert på generasjonars erfaring gjennom bruk av og samspill med naturen.

Kunnskapsgrunnlaget som ligg til grunn for forvaltningsplanen er rimeleg godt, men med tematiske manglar. Vasskjemiske undersøkingar er gjennomført av Jæren vassområde i Kyllsvatnet sidan 2005 (Molversmyr 2005, Molversmyr 2008, Molversmyr et. al. 2012). NIVA gjennomførte i 2011 ein undersøking av vassplanter i Kyllsvatnet på oppdrag frå Jæren vassområde, som og inkluderte verneområdet (Molversmyr et. al. 2012). I tillegg hadde Svein Imsland og Trond Magne Storstad ei botanisk synfaring i verneområdet 12.08.08 for å lokalisera raudlista planteartar (notat Fylkesmannen i Rogaland). Her blei og andre planteartar registrert. I 1978 blei det gjennomført ei undersøking av fuglelivet i og rundt Kyllsvatnet. Denne undersøkinga er summert i notatet Fuglelivet ved Imsvassdraget (Løvbrekke 1978). Løvbrekke framhevar sørenden av Kyllsvatnet som ein spesielt god våtmarkslokalitet. Det er og fleire registrerte observasjonar av fugl i Kyllsvatnet i teljingar frå 1970- og 1980-tallet presentert i Norsk ornitologisk forening avd Rogaland sitt tidsskrift Falco. I Artskart er det fleire observasjonar for Kyllsvatnet naturreservat, i all hovudsak fugl. Alle raudlisa artar er lista i vedlegg 2.

På oppdrag frå grunneigar Terje Lura er det laga ein Skjøtselsplan for Kyllsvatnet, kor naturverdiar er gjennomgått (Oddane 2007).

Forvaltingsstyresmaktene meiner kunnskapen som ligg til grunn er tilstrekkelige til å vurdere følgjer av planen på naturmangfaldet. Førre-var-prinsippet i naturmangfaldlova § 9 blir difor i liten grad vektlagt.

I samband med forvaltningsplanen er det utarbeida bevaringsmål for ulike naturkvaliteter som grunnlag for overvaking av naturtilstanden i området, jf. vedlegg 3. Dette vil gje eit styrka grunnlag for å kunne vurdere samla belastning av ulike aktivitetar og tiltak i verneområdet, jf. naturmangfaldlova § 10. Framlegg til tiltak vil samla sett ha positiv verdi for økosystemet, jf. vedlegg 4.

Forslag til tiltak inneber ein praksis som tek vare på eller betrar tilstanden for verneformål og verneverdiar, og som såleis heller ikkje vil innebera miljøskadekostnader, jf. naturmangfaldlova §§ 11 og 12.

Forvaltningsplanen er utarbeida innanfor dei rammer som er fastsatt i verneforskrifta, og gjer nærare retningslinjer om tolking og praktisering av vernereglane. Nærare vurdering av dei miljørettslige prinsippa går fram av retningslinjene som er fastsatt for dei ulike brukarinteressene, og vil i tillegg bli vurdert i samband med forvaltnings- og skjøtselstiltak, og ved søknadar om dispensasjon frå vernereglane.

3 Historikk

3.1 Verneprosess

Planarbeidet knytt til vern av våtmark i Rogaland tok til i 1976. Etter ein lang prosess med registreringsarbeid, synfaringar, møter med grunneigarar, landbruksforvaltning, kommunar og andre interesserte blei det i 1988 ferdigstilt eit utkast til verneplan for våtmark i Rogaland (Fylkesmannen i Rogaland 1989). Her blei det som no er Kyllesvatnet naturreservat nemnt som ein av fleire aktuelle lokalitetar. Kyllesvatnet naturreservat blei verna ved kgl. res 20. desember 1996.

3.2 Brukshistorie

Verneområdet har lang historie knytt til slått og beiting med husdyr. På denne måten blei den kulturprega fuktenga danna. På grunn av endra driftsformer i landbruket, er det nå få slike fuktenger igjen i landet. Ifølge Norsk rødliste for naturtyper 2011, er alle naturtypar betinga av tradisjonell drift i sterkt i tilbakegang, og kulturmarkseng er nemnt som sårbar naturtype (Lindgaard og Henriksen 2011).

Grunneigar Tor A. Lomeland skriv i sin høyringsuttale til utkastet til denne planen, at vasstanden i Kyllesvatnet blei senka vinteren 1864-65 med ca. 4 meter ved at utlaupet mot Lutsivatnet blei utvida til ca. 5 meter ved sprenging. Som ein konsekvens av dette, blei ca. 2000 da landbruksareal tørrlagt. I periodar med mykje nedbør, blei desse areala likevel dekt til med vatn. Etter ein lang prosess initiert av Tor A. Lommeland, blei det vinteren 1984-85 gjennomført flomsikringsarbeid ved at utlaupet blei ytterligere utvida, nå til 35 meter. Etter flomsenkinga, blei høgaste målte vasstand senka med ca. 2 meter, til ca. 50 cm.

Fram til slutten av 1980-talet, blei det hovudsakleg beita felles med storfe og sau i det som nå er verneområdet. Grunneigar Tor A. Lomeland meiner graskvaliteten var god med dette beiteregimet, og at det var mindre einer enn nå. Etter 1990 er det hovudsakleg berre beita med storfe.

Fram til 2011 gjekk det dårleg reinsa kloakk ut i Svilandsåna. Denne blir nå pumpa over i det kommunale kloakkanlegget, og vidare til Sentralrenseanlegg Nord-Jæren (SNJ). Dette vil vere med på å betra vasskvaliteten i vassdraget.

Figur 2: Flyfoto frå 1937. På denne tida kunne vasstanden variere med ca. 2,5 meter. Reservatgrensa er den raude streken. Kjelde: temakart-rogaland.no

Figur 3: Flyfoto frå 2013. Etter utviding av utlaupet til Kyllsvatnet vinteren 1984-85, blei variasjonen i vasstanden redusert frå ca. 2,5 meter til ca. 50 cm. Minstevassstanden blei ikkje endra. Reservatgrensa er den raude streken. Kjelde: temakart-rogaland.no

4 Dagens status

Frå vernet i 1996 og fram til 2013, blei området vest for Svilandsåna hovudsakleg beita av storfe. Nå er eigedomsgrensa mellom 9/9 og 9/16 delt med eit gjerde. På 9/9 gjekk det i 2014 opp til 32 sau, og på 9/20 10 ungdyr av storfe. Nokre få individ av sau blei i 2014 sleppt ut i reservatet frå byrjinga av mai, mens hovudmengda blei sett ut i juni. Alle storfe blei slept ut i juni. Juni er noko seint i forhold til optimalt beitebruk, men er sett på som naudsynt for til å unngå forstyrning av hekkande fugl. Naturreservatet er synt som «Båndlegging naturvern» i Kommuneplan for Sandnes, arealdelen.

Figur 3: Fuktenga sør i reservatet som i 2014 blei beita av villsau. Gjerdet mellom dei to eigedomane 9/9 og 9/16 ses tydeleg i biletet. Foto: Ørjan Simonsen

4.1 Kunnskapsstatus

Kunnskapsgrunnlaget er tatt opp i kapittel 2 om naturmangfaldlova, og alle relevante kjelder er nemnt der. I tillegg er lokal kunnskap frå grunneigarar henta inn. Spesielt grunneigar Tor A. Lommeland sitt bidrag har vore viktig. Generelt ser Fylkesmannen på dagens kunnskapsstatus for reservatet som rimeleg god, men med sine manglar. Spesielt kunnskapen om insektfaunaen er mangelfull. I arbeidet med vassforskrifta er Kyllesvatnet overvaka for dei økologiske parametrane planteplankton og vassplanter. Det vil vere viktig å følgje opp overvakinga av Kyllesvatnet slik den er beskrive i overvaksingsplanen til vassforskriftarbeidet.

4.2 Verneverdiar

Artsmangfald

Kyllesvatnet naturreservat er eit viktig hekke-, trekk- og overvintringsområde for fugl. Som hekkeområde er spesielt takrørskogen og fuktenga viktig. Her hekker mellom anna dei raudlista artane grashoppesangar og vannrikse. Sjå vedlegg 2 for oversikt over raudlista fugleartar i naturreservatet. I tillegg er reservatet eit viktig overvintringsområde for ender og svaner. Spesielt songsvane er ein karakterart vinterstid, og kan i denne tida opptre med fleire titals individ.

Av planter er det først og fremst vanlege artar som dominerer. Einskilde raudlista og sjeldne artar for Vestlandet er observert, og desse er lista i vedlegg 2.

Figur 4: Songsvaner er ein vanleg overvintrande art. Denne januardagen i 2015 var det nærare 80 individ til stades. Foto: Magnus Simonsen

Landskap

Kyllsvatnet er ein del av Ims-Lutsi vassdraget, som er verna etter verneplan II for vassdrag (St.prp. nr 77 (1997-80)). Undergrunnen består av grunnfjellsbergartar. Ims-Lutsi er eit av områda nemnd i *Vakre landskap i Rogaland* (Hettervik 1996).

Naturtypar

Sjå og kart i vedlegg 2 for oversikt over dei ulike naturtypane.

Svilandsåna, som renn gjennom reservatet, er ei stilleflytande elv med oligotrof-mesotrof langskuddvegetasjon, og med beita sumpvegetasjon langs vestre del av breidda. Aust for elva finn ein noko sumpskog med stor innslag av svartor i sørlege delen av reservatet. Sumpskogen er ein trua naturtype som i Norsk rødliste for naturtypar 2011 blir beskrive som varmekjær kildelauvskog (Lindgaard og Henriksen 2011). Nærare elveutløpet på austsida, er det hovudsakleg tett, ikkje beita takrøyrsump. Rett utanfor utløpet er det gul nøkkerose.

På den store flata vest for elva er det mest beita elvesnelle-starrsump og takrøyr-sivakssump. Flaskestarrsump dekker mest areal her. Nord, mot vassflata, dominerer takrøyrsump. Av vegetasjon i sjølve Kyllsvatet, finn ein glissen langskotvegetasjon (tusenblad-tjønnaks-utforming), og kortskotvegetasjon med tjønnaks og den raudlista arten skaftevjeblom (NT).

Nærast vegen, mot sørgrensa til reservatet, går sumpvegetasjonen over i fattig-intermediær myr, og vidare over i steinete, frisk-fuktig beita eng. Det har lenge vore gjødsling i beite langs vestsida av Svilandsåna. Denne gjødslinga er per 2015 stansa. Nordvest i reservatet er det ein mindre koll med hagemark.

4.3 Bruk av området

Arealet vest for Svilandsåna blir brukt til beite. Det er elles liten menneskeleg aktivitet i området. Grunneigar Marit Lura seier at det etter vernetidspunktet har vore ein reduksjon i bruken av området til friluftsmål som bading og fiske.

Det er tillate å gjødsle delar av verneområdet, jf. skjønnsføresetnader i samband med erstatningsoppgjering etter fredinga. Dette gjeld områda med hagemark i nordvest og fuktenga rett

vest for Svilandsåna (sjå vedlegg 2, figur 1). Denne gjødslinga er per 2015 stansa, men er framleis tillate jf. avsagt skjønnsdom. Det er ein opplagsplass for inntil 10 båtar på vestsida av Svilandsåna, like ved vegen.

4.4 Pågåande skjøtsel og tiltak

Området vest for Svilandsåna blei i 2014 beita av storfe på gardsbruk 9/16, og småfe på 9/9. Etter 1990 har området blitt beita felles med 10-20 storfe på dei to gardane. Dette skjedde p.g.a. eit inngått samarbeid med dei to grunneigarane. I 2013 blei den delen av gjerdet som blei fjerna i 1990, igjen satt opp. Dette gjorde det mogleg å ha ulike beitereregimer på dei to gardsbruka. Som eit forsøk blei det i 2014 beita med villsau på gardsbruk 9/9. Dette fordi villsau av grunneigar blei sett på som best skikka til å beite lauv og greiner frå oppveksande buskar. Vinteren 2013/2014 blei det og gjort eit ryddearbeid på gardsbruk 9/9, for å ta ein del av buskvegetasjonen som då hadde vokse opp i sumpmarka. På ei synfaring 7. november 2014 med grunneigar Tor A. Lomeland, blei det observert nedbeita buskar i fuktmarka kor villsauen gjekk.

Figur 5: Beite med storfe, her frå eit tørrare område nord i verneområdet. Foto: Ørjan Simonsen

Bønder med produksjonstilskot kan søka ulike tilskotsordningar gjennom frivillige tiltak i landbruket. Desse kan eventuelt kombinerast med vernestyresmaktene sine forvaltningsbudsjett. *Regionalt miljøprogram* (RMP) gjer bøndene økonomisk støtte til å legge opp drifta på ein slik måte at viktige kulturlandskapsverdiar blir tatt vare på, eller bidreg til å redusere forureininga frå landbruket. Det blir og gitt støtte til skjøtsel av fuglerike biotopar gjennom RMP. Kyllsvatnet naturreservat blir rekna som ein fuglerik biotop. Ordninga med RMP blir handtert av Fylkesmannen. Det er og mogleg å søka om tilskot til *spesielle tiltak i landbruket* (SMIL) hos kommunen. Informasjon om begge ordningane finn ein på Fylkesmannen i Rogaland sine heimesider. *Forvaltningsbudsjett* er statlege midlar som årleg blir løyyt til konkrete tiltak i verneområder, inkludert Kyllsvatnet naturreservat. Aktuelle tiltak kan vere informasjon, tilrettelegging og skjøtsel. Forvaltningsbudsjett blir avklart gjennom årleg bestillingsdialog med Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn (SNO).

Det har vore gjennomført fleire rundar med felling og rydding av trær og buskar i verneområdet etter vernet i 1996. Ryddinga har skjedd når det har vore nødvendig, og gjennomført av både grunneigarane og SNO.

5 Forvaltning av Kyllsvatnet naturreservat

Miljødirektoratet kom i 2014 med «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter» (Miljødirektoratet 2014). Rundskrivet skal vere eit hjelpemiddel for forvaltningsmyndigheitene ved forvaltning av verneområder etter naturmangfaldlova. I tillegg har Miljøverndepartementet laga vegleiaren «Naturmangfoldloven kapittel 2. Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk – en praktisk innføring» (Miljøverndepartementet 2012). Denne rettleiaren gjer ei praktisk innføring i korleis naturmangfaldet skal vektleggast og vurderast på tvers av lovverk i ulike avgjerder av ulike sektorar. Fylkesmannen legg desse rettleiarane til grunn i forvaltninga av verneområdet.

Det er viktig å sjå naturreservatet i ein større økologisk samanheng med anna våtmark på Jæren. Gitt dei store samla verneverdiane er ei lang rekke freda område lenger vest på Jæren, langs kysten og i øyriket utanfor gitt internasjonal RAMSAR-status, som *Jæren våtmarkssystem*. Kyllsvatnet har ikkje slik RAMSAR-status, men bør likevel vurderast i ein slik regional samanheng.

5.1 Trussel mot verneverdiane

I verneområdet

Den største trusselen mot verneverdiane i dei beitepåverka områda vest for Svilandsåna er gjengroing. Å forhindra gjengroing i dette området, er langt på veg avhengig av beiting med husdyr. Å finne den optimale beitebruken vil difor vere sentralt for å ta vare på verneverdiane.

I tillegg til beitande dyr, vil anna skjøtsel som slått og hogst av tre, vere viktig for å oppretthalde kulturmarkstypene vest for Svilandsåna. Her har grunneigarane synt stor vilje til samarbeid.

Avfall og deponi er uønska i verneområdet. Her er ryddearbeid allereie gjennomført, men det står att eit område nordvest i reservatet; ein gamal tipp, med ein viss mengde store betongrøyr og anna skrot. Målet må vere å få rydda dette området, i alle fall det som ligg oppe i dagen.

Av framande artar er kanadagås (*Branta canadensis*), mink (*Neovison vison*), alaskamjølke (*Epilobium ciliatum glandulosum*), berberis (*Berberis vulgaris*) og edelgran (*Abies alba*) registrert i området. Framande artar må nedkjempast og overvakast. Overvaking er viktig for å halde kontroll med ei eventuell spreiding eller auke i bestandane, og for tidleg å oppdaga nye artar.

I tillegg til dei framande artene, er det og tre planteartar som bør haldast under kontroll i verneområdet, slik at dei ikkje blir for dominerande. Dette er myrtistel (*Cirsium palustre*), høymole (*Rumex longifolius*) og landøyde (*Senecio jacobaea*).

Utanfor verneområdet

Tiltak og drift på utsida av naturreservatet påverkar verneverdiane i verneområdet. Verneforskrifta regulerer ikkje denne type påverknad, med mindre tiltaka fører til varige og vesentlege skadar på verneverdiane. For verksemder som treng løyve etter anna lovverk, krev naturmangfaldloven § 49 at omsynet til verneverdiane skal vektleggast ved avgjersla om det skal givast løyve, og når vilkår for eit slikt løyve skal setjast. For andre verksemder gjeld aktsemdsplikta etter naturmangfaldlova § 6.

For vassdraget som Svilandsåna og Kyllsvatnet er ein del av, er gjengroing først og fremst avhengig av menneskapt tilførsel av plantenæringsstoff. Generelt er utslipp frå landbruk, industri og hushald viktigaste årsaker til eutrofiering i ferskvatn.

Figur 6: Rett nord for hagemarka, skyt svartor opp. Denne vil etter kvart kunne bli ein fin biotop om den får utvikle seg fritt.
Foto: Ørjan Simonsen

Figur 7: Mot nordgrensa av reservatet, ligg ein gamal tipp med mellom anna gamle betongrør oppe i dagen.
Foto: Ørjan Simonsen

5.2 Bevaringsmål, planlagde tiltak og skjøtsel

Overvaking av verneområder i Norge skal gå føre seg på to ulike nivå. Det skal settas i gang ein nasjonal overvaking av utvalde verneområde som vil representera ulike naturtypar og miljø. Den nasjonale overvakinga vil gje kunnskap om utvikling over tid i ulike naturtypar, og skal vere relativt detaljert. I tillegg skal det utarbeidast enkle overvåkingsprogram som skal fokusera på konkrete bevaringsmål fastsett av forvaltinga i forbindelse med utarbeiding av forvaltningsplanar, inkludert Kyllsvatnet naturreservat.

Vasskvalitet

For å oppretthalde Kyllsvatnet naturreservat som eit eigna leveområde for våtmarksfugl, må vasskvaliteten vere på eit nivå som hindrar utstrakt gjengroing. Kyllsvatnet er i 2015 klassifisert til moderat økologisk tilstand etter vassforskrifta. Dei økologiske kvalitetselementa vassplanter og plankeplankton er brukt i klassifiseringa, i tillegg til fysisk-kjemiske støtteparameter.

Utfordringane knytt til forureining av vatnet som drenerer til Kyllsvatnet naturreservat, må i første rekke løysast gjennom frivillige tiltak i landbruket, bruk av plan- og bygningsloven, forureiningslova, naturmangfaldlova og vassforskrifta.

Det er ikkje aktuelt å etablere bevaringsmål for eutrofieringstilstanden ut over dei mål som er satt i vassforskrifta. Her er målet god økologisk tilstand for vassførekomsten Kyllsvatnet (ID: 029-1556-L) og Svilandsåna (ID: 029-73-R).

Arbeidet med å betra vasskvaliteten, er ein del at eit stort arbeid knytt til vassforskrifta. Det er Rogaland fylkeskommune som leiar dette arbeidet, og utarbeidar plandokumenta. Dette arbeidet vil på lang sikt gje ein reduksjon i avrenning av næringsstoff til alt vatn. Det er viktig at alle interesserte og sektorar held oppe innsatsen i dette arbeidet, slik at Kyllsvatnet med tida kan oppnå god økologisk tilstand.

Gjengroing og våtmarksfugl

Talet på fuktenger i Norge minkar, og fuktenga i Kyllsvatnet naturreservat er ei av dei få som finns att i Rogaland. Å ta vare på dette opne, beitepåverka landskapet vil difor vere viktig.

Å finna optimalt beiter regime, vil vere eit viktig tiltak for å bevare den tradisjonelt beita sumpvegetasjonen som igjen er viktig for våtmarksfuglane i reservatet. Dyra bør sleppast på beite så tidleg som mogleg, men for å unngå skade på hekkande fugl og deira reir, er det naudsynet å vente med beiteslepp til andre halvdel av juni. Hardt beitetrykk under reirperioden kan forårsake øydelegging av reir på grunn av tråkk. Samstundes syner undersøkingar at insekter som kyllingar av vadefugl et er avhengig av kontinuerleg beita vegetasjon (Oddane 2007). Å sleppa ut eit mindre tal beitedyr i mai, og la talet auka fram mot slutten av juni, kan kanskje vere ei løysing. Her må ein prøva seg fram for å finna den optimale strategien.

Ein kombinasjon av ulike beitedyr, t.d. sau og storfe, vil gje betre kvalitet på beita, og meir effektiv utnytting av beitegrøda. Myrdrag kan t.d. vere viktige beiteområde for storfe, mens brattare område lettare kan bli beita av sau. I tillegg har ulike beitedyr ulike preferansar med tanke på kva vegetasjon dei likar best (Nedkvitne el. al. 1995).

Sjølv om ein finn eit optimalt beiter regime, vil det nok framleis med ujamne mellomrom vere behov for å halde vegetasjonen mekanisk nede. Dette må vurderast fortløpande gjennom overvaking og grunneigarkontakt.

Framande artar

Framande artar skal overvakast kvart fjerde år. Bli det for store bestandar av framande planteslag og mink, må tiltak settast inn. Framandart-innslaget er i utgangspunktet lågt i reservatet, og alle framande artar er nemnt i vedlegg 3.

Anna

Å få rydda gamal tipp nordvest i reservatet er eit langsiktig mål, som vil måtte skje etter eigen finansiering og grunneigaravtale. Det må avklarast om det er hensiktsmessig å fjerne heile tippa, eller om det er godt nok å berre rydda betongrøyr og anna skrot som ligg oppe i dagen.

For ytterlegare informasjon og detaljer knytt til bevaringsmål, planlagde tiltak og skjøtsel syner me til vedlegg 3 om bevaringsmål, tilstandsvariablar, tiltak og overvaking, samt vedlegg 4 om kostnadsvurderingar, finansiering og tidsplan for gjennomføring av tiltak.

5.3 Retningslinjer for brukarinteresser

Verneforskrifta er eit juridisk dokument som sett rammer for bruk av området. Forskrifta er bygd opp systematisk med forbod, unntak frå forbod og høve for dispensasjon etter søknad.

Kort fortalt er verneforskrifta bygd opp på følgjande vis (sjå vedlegg 1) :

- Kap. I og II er innleiande reglar
- Kap III seier kva som er verneformålet
- Kap. IV seier kva som er ikkje er lov (forbod)
- Kap. V seier kva ein normalt kan gjera utan vidare (unntak frå forbodet)
- Kap.VI seier kva ein kan gjera etter løyve frå forvaltningsstyresmakta (dispensasjon)

I kap. IV i verneforskrifta (vedlegg 1) går det fram at all vegetasjon, dyreliv og naturgitte tilhøve er freda mot skade, øydelegging og forstyrring. Nedanfor blir det gjort greie for dei ulike vernereglane knytt til dei mest aktuelle brukarinteressene landbruk, jakt, fiske og friluftsliv, samt undervisning, informasjon og formidling. Presentasjonen er utforma slik at først kjem *forbodsreglar*, deretter kva som likevel er *tillate*, og til slutt kva som kan *søkast om*. Det er såleis viktig å lese reglane i samanheng.

Den generelle dispensasjonsregelen i verneforskrifta (kap. VIII) er frå 1. juli 2009 erstatta av naturmangfaldlova § 48 om dispensasjon frå vernevedtak. Sjå elles vedlegg 5 om dispensasjonssøknader.

Landbruk

Verneforskrifta har følgjande aktuelle reglar.

Forbodsreglar

Kap. IV For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

pkt. 1: All vegetasjon i vann og på land er fredet mot skade og ødeleggelse.

pkt. 3: Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold, herunder oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger (...), bygging av veger, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske plantevernmidler.

Pkt. 4: Motorisert ferdsel til lands og til vanns, samt lavtflyging under 300m er forbudt.

Kap. IV pkt. 2: *Dyreliv, herunder hi, reir og egg, er fredet mot skade, ødeleggelse og forstyrrelse.*

Reglar for kva som er tillate

Kap. V Bestemmelsene i kap. IV er ikke til hinder for:

pkt. 3: Tradisjonell beiting, herunder bruk av gjeterhund.

pkt. 4: Vedlikehold av tidligere opptatte grøfteavløp som drenerer tilgrensende jord- og skogbruksareal, i samråd med forvaltningsmyndigheten.

pkt. 6: Gjødsling, bruk av plantevernmidler og fortsatt bruk av dyrka mark inkludert nødvendig motorisert ferdsel på areal nærmere bestemt av forvaltningsmyndigheten.

Reglar for søknad om dispensasjon

Kap. VI Forvaltningsstyresmakten kan gi tillatelse til:

pkt. 1: Felling av dyr som gjør skade på jordbruksarealer og jakt på enkelte arter.

pkt. 2: Etablering av nye grøfter for drenering av tilgrensende arealer.

pkt. 3: Bygging av pumpehus, legging av ledninger for vanningsanlegg, oppføring av gjerder.

pkt. 4: Hogst av ved til eget bruk.

pkt. 5: Motorisert ferdsel i forbindelse med tiltak under kap. V punkt 4.

Kommentarar:

Området vest for Svilandsåna er i all hovudsak beita areal. Beiting er tillate etter kap. V pkt. 3, og naudsynt for å motverka attgroing, og såleis viktig for å oppretthalde bevaringsmåla. Det kan dispenserast for oppsetting av nye gjerde etter søknad.

Det er eit generelt forbod mot gjødsling og bruk av kjemiske sprøytemiddel i reservatet. Det er likevel nokre område kor bruk av gjødsel og plantevernmiddel er tillate, jf. kap. V pkt. 6. Dette er den beita fuktenga og beitemarka på kartet i vedlegg 2., jf. og skjønnsføresetnad av 2. august 1999. Det er i januar 2015 opplyst frå Sandnes kommune at det ikkje blir brukt gjødsel og plantevernmiddel på nokon av areala i verneområdet. Utanfor områda med tillate bruk av gjødsel og plantevernmiddel, kan Fylkesmannen etter søknad vurdere å gje dispensasjon til bruk av sprøytemiddel mot ugras i særlege tilfelle, når desse ikkje er i strid med formålet for fredinga. Eventuell sprøyting må gjennomførast som punktsprøyting med rygg- eller handsprøyte. Sprøyting i nærleiken til vatn vil bli vurdert spesielt strengt, jf. naturmangfaldslova §§ 9 og 12, og vil normalt vere forbode etter anna lovverk.

Figur 8: Dei store, opne flatene med sumpvegetasjon er det viktig å bevare. Foto: Ørjan Simonsen

Eksisterande grøfter og kanalar kan vedlikehaldas etter samråd med Fylkesmannen, jf. kap. V pkt. 4. Slikt samråd kan i første rekke skje ved enkel kontakt med Fylkesmannen. Ved behov for motorisert ferdsel for å utføra arbeidet må det søkast særskilt om dispensasjon til dette hos Fylkesmannen. Alle slike tiltak må gjerast utanom hekketida og helst på frosen mark, jf. naturmangfaldslova § 12. Utgraven masse skal normalt fraktast ut av området.

All ny drenering og tørrlegging i verneområdet er forbode, jf. kap. IV pkt. 3. Søknadar om nye tiltak innanfor verneområdet, eller som kan påverke dette, vil bli strengt vurdert sidan dette strir mot verneformålet, jf. kap. VI pkt. 2.

Høge næringsverdiar i vatnet gjer at søknadar om nye avløp vil bli vurdert strengt. Dispensasjon til å føra ny kloakk eller anna forureining ut i vatnet kan ikkje påreknast. I alle vedtak skal naturmangfaldslova § 10 om økosystemtilnærming og samla belastning vurderast.

Fylkesmannen kan etter søknad gje dispensasjon til hogst av ved og uttak av skog dersom dette er i samsvar med bevaringsmåla i denne planen, jf. kap. VI pkt. 4. Framande planteslag kan fjernast etter samråd med Fylkesmannen. Ved ein eventuell dispensasjon til hogst vil det bli sett vilkår om at hogsten skal gjennomførast utanom hekketida, og helst vinterstid. Alle tre, buskar, stammar, greiner, kvistar, etc. som blir felt, skal fraktast ut av reservatet. Tidspunkt for gjennomføring og naudsynt motorisert ferdsel, må avklarast med Fylkesmannen i Rogaland i forkant. Naturmangfaldlova § 12 om miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar skal leggest til grunn ved vedtak.

Forvaltningsstyresmakta vil ha ei streng vurdering av nye søknadar om bygging av nye bygningar og anlegg, jf. kap. VI pkt. 3. Det vil normalt ikkje bli opna for nye vatningsanlegg.

Det kan dispenserast for bruk av motorisert ferdsle for vedlikehald av grøfter etter søknad, jf. kap. VI pkt. 5. Naudsynt motorisert ferdsle for skjøtselstiltak vil normalt avklarast i dialog med Fylkesmannen, jf. kap. V pkt. 1. Utover dette vil forbodet mot motorisert ferdsle bli handsama strengt.

Jakt, fiske og friluftsliv

I verneforskrifta heiter det:

Kap. IV

pkt. 2: Dyreliv, herunder hi, reir og egg, er fredet mot skade, ødeleggelse og forstyrrelse. Jakt, fangst og bruk av skytevåpen er forbudt. Hunder skal holdes i bånd.

pkt. 3: Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold, herunder (...) opplag av båter, hensetting av campingvogner, (...) henleggelse av avfall (...).

pkt. 4: Motorisert ferdsel til lands og til vanns, samt lavtflyging under 300 m er forbudt. Forbudet gjelder også bruk av modelbåter, modellfly og seilbrett.

pkt. 5: Camping, teltoppsetting og oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

Kommentarar:

Opplag av båtar i reservatet er forbode, og desse må fjernast. Med opplag meiner ein her båtar som ikkje er i jamleg bruk gjennom året, til dømes vinteropplag. Unntaket her er bruken av nåverande båtopplagsplass på gnr 10 bnr 9 med inntil 10 båtar.

Det er jaktforbod i reservatet, men fangst (ikkje skyting) av villmink er tillate. Fangst skal skje utanom hekketida. Fiske er tillate, utan bruk av motorisert fartøy.

Forbodet om motorisert ferdsle vil bli handsama strengt når jakt, fiske og friluftsliv er grunngevinga for søknaden.

Vanleg ferdsel i reservatet / undervisning

I verneforskrifta heiter det:

Kap. IV

pkt. 1: All vegetasjon i vann og på land er fredet mot skade og ødeleggelse.

pkt. 2: Dyrelivet, herunder hj, reir og egg, er fredet mot skade, ødeleggelse og forstyrrelse.

pkt. 4: Motorisert ferdsel til lands og til vanns, samt lavtflyging under 300 m er forbudt.

Kommentarar:

Verneforskrifta legg ikkje restriksjonar på vanleg ferdsel i reservatet, så lenge denne ikkje skader eller forstyrrar plantar, dyr og fugleliv. Ein må likevel følgja friluftsløva sine reglar for ferdsel i inn- og utmark, herunder aktsam ferdsle.

Det må eventuelt søkast om løyve til motorisert ferdsel på vassflata i samband med undervisning og forskning. Ein slik søknad må handterast etter § 48 i naturmangfaldlova, som har strenge vilkår for å gje dispensasjon.

5.4 Informasjon, tilrettelegging og formidling

Store deler av naturreservatet er beiteareal, og dette talar mot stor grad av tilrettelegging for ålmenta. I tillegg kjem friluftsløva sine reglar knytt til ferdsel i innmark. Samstundes er Fylkesmannen opptatt av å synleggjera verneverdiane for lokalsamfunnet, og spesielt skuleelevar. Me ser gjerne for oss eit samarbeid med skular i nærområdet, slik at reservatet kan brukast i undervisninga. I Kommuneplan for Sandnes er naturreservatet beskrive som *Undervisningsområde for skoler og barnehager*.

Det kan og vere aktuelt å sette opp eit informasjonsskilt om verneområdet. Skal det bli auka grad av tilrettelegging, må dette skje etter nøye avklaring med grunneigarane.

Kyllsvatnet naturreservat inngår i ny brosjyre om verna våtmark i Rogaland; denne kan formidlast ved kontakt til Fylkesmannen eller på nett: <http://www.friluftsfyret-kvassheim.no/nyheter2015.html#brosjyrene>.

Naturreservatet ligg aust for *Jæren våtmarkssystem* (RAMSAR-område); der det er utvikla eigen kunnskapsbase med relevans også for Kyllsvatnet: <http://ramsar.kvassheim-friluftsfyr.no/>.

5.5 Oppsyn og administrasjon

Statens naturoppsyn (SNO) har ansvar for oppsyn i reservatet. Oppsyn med vernereglar er særleg prioritert, elles er det jamleg kontroll av grensemerke og skilting. SNO utførar naturregistreringar og overvakar endringar i området, og kan bidra med informasjons- og skjøtselstiltak.

Søknad om dispensasjon

Sjå vedlegg 5 om dispensasjonssøknader.

Dispensasjonar frå regelverket, må stilast til Fylkesmannen i Rogaland, miljøvernavingdelinga. Fylkesmannen vil handsama saka så raskt som råd. Om endeleg svar ikkje kan bli gitt innan ein månad etter at den er mottatt, vil det bli gitt eit foreløpig svar til søker. Det er viktig å gje ei så eksakt beskriving i søknaden som mogleg, for raskast mogleg sakshandsaming.

Søkar må og forholde seg til anna regelverk som måtte gjelda i området.

6 Kjelder

Fylkesmannen i Rogaland 1989. Utkast til verneplan for våtmark i Rogaland.

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S., og Larsen, L.-K. (red) 2012. Fremmede arter i Norge – Med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Trondheim.

Henriksen, S. og Hilmo, O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.

Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

Løvbrekke, H. 1978. Fuglelivet ved Imsvassdraget. Notat hos Fylkesmannen i Rogaland.

Miljøverndepartementet 2012. Naturmangfoldloven kapittel 2. Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk – en praktisk innføring. Veileder. ISBN 978-82-457-0460-0.

Miljødirektoratet 2014. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter. Veileder M106-2014.

Molversmyr, Å., Schneider, S., Edvardsen, H., Berger, H. M., Bergan, M. A. 2012. Overvåking av Jærvassdrag 2011 – Datarapport. Rapport IRIS 2012/023.

Molversmyr, Å. 2008. Overvåking av Jærvassdrag 2007 – Datarapport. Rapport IRIS 2008/034.

Molversmyr, Å. 2005. Overvåking av Jærvassdrag 2004 – Datarapport. Rapport RF 2005/031.

Nedkvitne, J. J., Garmo, T. H., Staaland, H. 1995. Beitedyr i kulturlandskap. Landbruksforlaget.

Oddane, B. 2007. Skjøtselsplan – Kyllsvatnet, Sandnes kommune. Naturforvalteren rapport nr 2007 – 15.

Hettervik, G. K. 1996. Vakre landskap i Rogaland. Registrering, evaluering og prioritering av verdifulle landskap i Rogaland – et landskapsprosjekt frå Rogaland fylkeskommune, regionalplanavdelingen. Utgitt av Rogaland fylkeskommune.

Nettsider:

NatStat – Naturstatus for verneområder: <http://natstat.miljodirektoratet.no/>

Natur i Norge, NiN: <http://www.artsdatabanken.no/naturinorge>

St.prp. nr 77 (1979-80), Verneplan II for vassdrag:

<http://www.nve.no/PageFiles/3001/Rapporter%20og%20utredninger/029-1%20Imsvassdr%20NOU%201976-15,%20St-prp-77.pdf?epslanguage=no> .

7 Vedlegg

Vedlegg 1	Verneforskrift	19
Vedlegg 2	Naturtyper og arts mangfold.....	21
Vedlegg 3	Bevaringsmål, med tilstandsvariabler og overvåkingsmetodikk.....	28
Vedlegg 4	Samla tiltaksskildring med kostnadsoverslag og framdriftsplan.....	31
Vedlegg 5	Om dispensasjonssøknader.....	33
Vedlegg 6	Begrepsforklaring	30
Vedlegg 7	Oversikt over miljørapportar og miljønotater.....	36

Vedlegg 1 Verneforskrift

Forskrift om fredning av Kydlesvatnet som naturreservat i Sandnes kommune, Rogaland fylke.

Fastsatt ved kgl.res. 20. desember 1996 med hjemmel i lov av 19.juni 1970 m. 63 om naturvern § 8,jf. § 10 og § 21, § 22 og § 23. Fremmet av Miljøverndepartementet. Endret av Direktoratet for naturforvaltning 18. juli 2008 med hjemmel i kgL res. 3. juli 1987 nr. 572 om delegering av myndighet etter naturvernloven ro.V. til Miljøverndepartementet for fredningsvedtak, og delegasjonsbrev fra Miljøverndepartementet 3. november 1988.

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et våtmarksområde ved Kydles i Sandnes kommune, Rogaland fylke fredet som naturreservat ved kgl. res. 20.12.1996 under betegnelsen "Kydlesvatnet naturreservat".

II

Det fredete området berører følgende gnr.lbnr.: 9/9, 9/16, 10/1 og 10/9 i Sandnes kommune. Reservatet dekker et areal på ca. 284 daa, hvorav ca. 200 daa er landareal.

Grensene for naturreservatet framgår av vedlagte kart i målestokk 1:5000, datert Direktoratet for naturforvaltning juli 2008. Kartet og fredningsforskriften oppbevares i Sandnes kommune, hos Fylkesmannen i Rogaland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka der de går over land, og knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare et våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Området er en viktig hekke-, trekk- og overvintringslokalitet for våtmarksfugl.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. All vegetasjon i vann og på land er fredet mot skade og ødeleggelse
Nye planteartar må ikke innføres.
2. Dyrelivet, herunder hi, reir og egg, er fredet mot skade, ødeleggelse og forstyrrelse.
Jakt, fangst og bruk av skytevåpen er forbudt.
Hunder skal holdes i bånd.
Nye dyreartar må ikke innføres.
3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold, herunder oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, opplag av båter, hensetting av campingvogner, framføring av nye luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veger, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske plantevernmidler. Opplistingen er ikke uttømmende.
4. Motorisert ferdsel til lands og til vanns, samt lavt flyging under 300 m er forbudt. Forbudet gjelder også bruk av modellbåter, modellfly og seilbrett.
5. Camping, teltoppsetting og oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

V

Bestemmelsene i kap. IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i rednings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, forvaltnings- og skjøtselsøyemed, inkludert nødvendig motorisert ferdsel.
2. Fangst av villmink.
3. Tradisjonell beiting, herunder bruk av gjeterhund.
4. Vedlikehold av tidligere opptatte grøfteavløp som drenerer tilgrensende jord- og skogbruksareal, i samråd med forvaltningsmyndigheten.
5. Fiske.
6. Gjødsling, bruk av plantevernmidler og fortsatt bruk av dyrka mark inkludert nødvendig motorisert ferdsel på areal nærmere bestemt av forvaltningsmyndigheten.
7. Bruk av nåværende båtopplagsplass på gnr./bnr. 10/9 med inntil 10 båter.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

1. Felling av dyr som gjør skade på jordbruksarealer og jakt på enkelte arter.
2. Etablering av nye grøfter for drenering av tilgrensende arealer.
3. Bygging av pumpehus, legging av ledninger for vanningsanlegg, oppføring av gjerder.
4. Hogst av ved til eget bruk.
5. Motorisert ferdsel i forbindelse med tiltak under kap. V punkt 4.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides forvaltningsplan, som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsforskriften når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i andre særlige tilfeller når disse ikke strider mot formålet med fredningen.

IX

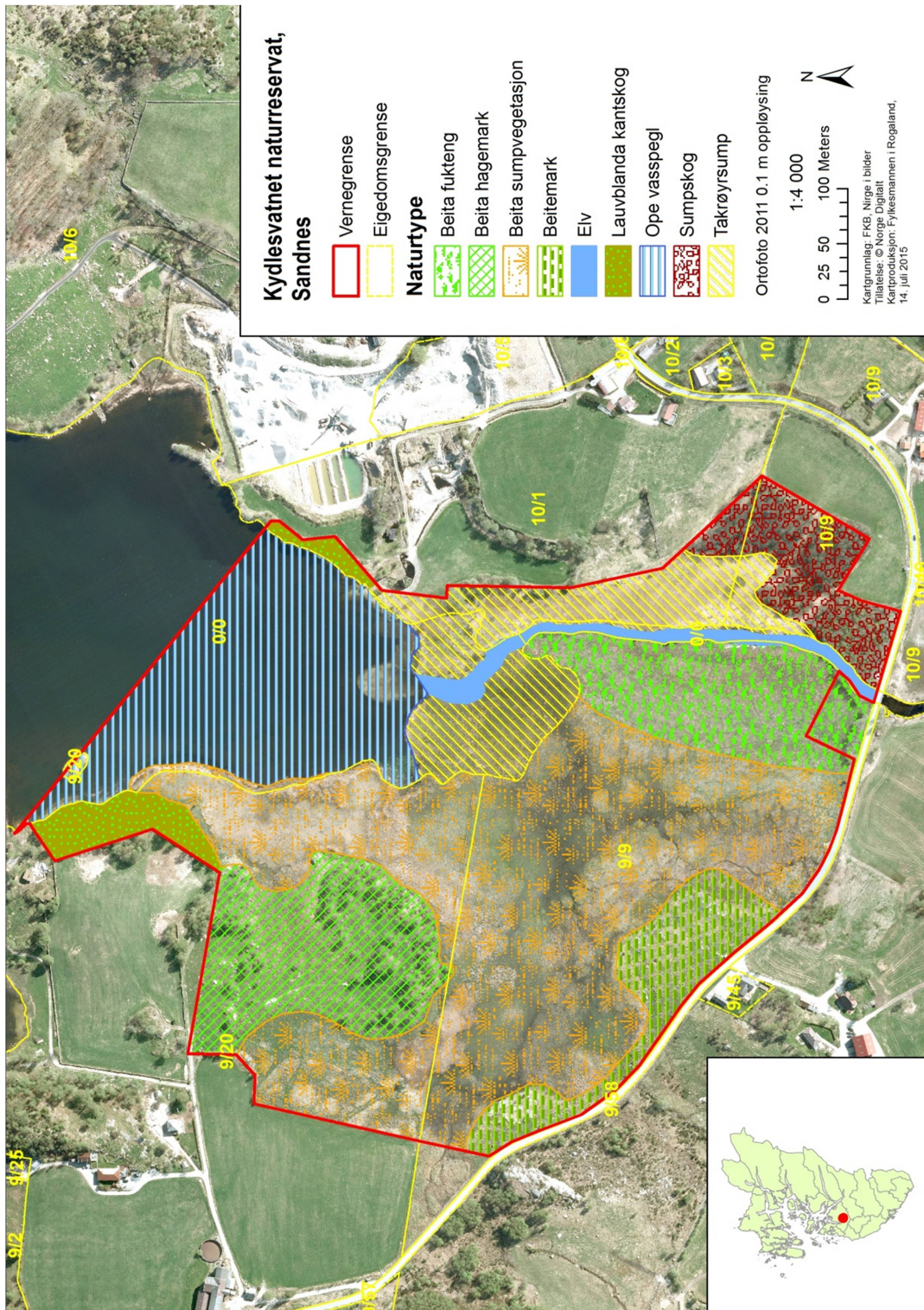
Forvaltningen av fredningsforskriften er tillagt Fylkesmannen i Rogaland.

X

Denne forskrift trer i kraft straks.

Vedlegg 2 Naturtyper og artsmangfold

Figur 1: Kartet viser naturtypeane i området.

Raudlista og sjeldne artar registrert i Kyllsvatnet naturreservat

Den norske raudlista er ein oversikt over plante- og dyreartar som på ein eller annan måte er trua av utrydding, er utsatt for omfattande reduksjon eller er naturleg sjeldne. Dette er artar som er sårbare for menneskeleg aktivitet. Den siste raudlista var utarbeida i 2015, og inneheld fem kategoriar. Desse er lista opp i vedlegg 6 Forklaring av ord og uttrykk.

Flora

Tabell 1: Raudlista eller særeigne, sjeldne artar i Kyllsvatnet naturreservat (Id VV00000461 i Naturbase) jf. Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen og Hilmo 2015).

Art [norsk/vitensk. namn]	Status*	Bestands- vurdering	Stadfesting	Kommentar
Skaftvejblom, <i>Elatine hexandra</i>	NT	Registrert	VV00000461	Synfaring 12.08.08: Blei funne fleire stader langs vassbreidda.
Nikkebrønse, <i>Bidens cernua</i>	VU	Registrert	VV00000461	Synfaring 12.08.08: I beita sump (LL 17526,26517; LL17372,26379; LL17418,26982).
Mjukt havfruegras, <i>Najas flexilis</i>	EN	Registrert	VV00000461	Sjå Molversmyr el al (2012).
Flikbrønse, <i>Bidens tripartita</i>	R	Registrert fåtaleg	VV00000461	Synfaring 12.08.08: I beita sump saman med nikkebrønse.

*raudlistestatus pr. 2015. NT–nær trua, VU–sårbar, EN–sterkt trua, sjeldan i landet (L) / regionen (R)

Fauna

Tabell 2: Raudlista artar i Kyllsvatnet naturreservat (Id VV00000461 i Naturbase) jf. Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen og Hilmo 2015). Det er ikkje registrert raudlista pattedyr.

Art [norsk/vitensk. namn]	Status*	Tal [anslag normalfunn hekkingar (h)/ trekkande (t))/etc.]	Stadfesting	Kommentar [tidspunkt på året etc.]
Bergand, <i>Aythya marila</i>	VU	2 t	VV00000461	
Brushane, <i>Philomachus pugnax</i>	EN	18 t	VV00000461	Alle obs. same dagen
Dvergdykker, <i>Tachybaptus ruficollis</i>	VU	1 t	VV00000461	
Fiskemåke, <i>Larus canus</i>	NT	7 t	VV00000461	Alle obs. same dagen
Grashoppesangar, <i>Locustella naevia</i>	NT	Fleire h	VV00000461	Opp til 3 ind. samstundes
Gulspurv, <i>Emberiza citrinella</i>	NT	2 h?	VV00000461	
Hettemåke, <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	VU	5 t	VV00000461	Alle obs. same dagen
Hønsehauk, <i>Accipiter gentilis</i>	NT	5 t	VV00000461	
Knekkand, <i>Anas querquedula</i>	EN	3 t	VV00000461	
Myrrikse, <i>Porzana porzana</i>	EN	h	VV00000461	Årleg fleire funn
Sivhauk, <i>Circus aeruginosus</i>	VU	2	VV00000461	Mogleg hekking?
Sivhøne, <i>Gallinula chloropus</i>	VU	5 t	VV00000461	Alle obs. i sept./okt.
Sivspurv, <i>Emberiza schoeniclus</i>	NT	3 h	VV00000461	Årleg fleire funn
Sothøne, <i>Fulica atra</i>	VU	1 h?	VV00000461	Obs. i hekketida
Storspove, <i>Numenius arquata</i>	VU	10 t/h?	VV00000461	Mogleg hekking
Stær, <i>Sturnus vulgaris</i>	NT	300 t/h?	VV00000461	Mogleg noe hekking
Toppdykkar, <i>Podiceps cristatus</i>	NT	3 t/h?	VV00000461	Mogleg hekking
Vaktel, <i>Coturnix coturnix</i>	NT	3 t/h?	VV00000461	
Vannrikse, <i>Rallus aquaticus</i>	VU	8 t/h	VV00000461	Opp til 8 obs. samtidig
Vipe, <i>Vanellus vanellus</i>	EN	10 h?	VV00000461	

Åkerrikse, Crex crex	CR	1 t	VV00000461
-------------------------	----	-----	------------

*raudlistestatus pr. 2015. NT–nær trua, VU–sårbar, EN–sterkt trua, CR–kritisk trua.

Naturtypar

Tabell 3: Raudlista naturtypar og deira areal (jf. vedlegg 2, figur 1) i Kyllsvatnet naturreservat (Id VV00000461 i Naturbase) jf. Norsk rødlister for naturtyper 2011 (Lindgaard og Henriksen 2011).

Naturtype	Status *	Areal	Stadfesting	Kommentar
Kulturmarkseng (Beita sumpvegetasjon i Figur 1)	VU	115 daa	VV00000461	Beitande husdyr viktig for å hindra gjengroing.
Varmekjær kildelauvskog (Sumpskog i Figur 1)	VU	15 daa	VV00000461	Bør få utvikla seg fritt, men sørgja for ingen/svakt framandartinnslag.

*raudlistestatus pr. 2011. NT–nær trua, VU–sårbar, EN–sterkt trua, CR–kritisk trua.

Vedlegg 3 Bevaringsmål, med tilstandsvariablar og overvakingsmetodikk

Eit bevaringsmål er ein kort beskriving av ein ønska tilstand for ein naturtype eller anna kartobjekt som t.d. eit verneområde. Kartobjektet som det då er knytt bevaringsmål til, blir kalla bevaringsmålobjekt.

Tabellen under syner dei to sentrale forvaltningsutfordringane i Kyllsvatnet naturreservat. Dei aktuelle tilstandsvariablane må sjåast i samanheng med kapittel 5.2.

Forvaltningsutfordring	Aktuelle tilstandsvariablar	Forkorting *
Kulturbetinga natur	Gjengroing	GG
Framande artar	Famandartinnslag	FA

* forkorting jf. NatStat brukarmanual.

For å finna eit bevaringsmål, treng ein eit system for inndeling og systematisering av naturen. «Natur i Norge», forkorta til NiN, er eit slikt system (sjå <http://www.artsdatabanken.no/naturinorge>). NiN består av beskrivingar av alle naturtypar, frå dei store landskapa og ned til det minste livsmiljø. Gjengroing (GG) og framandartinnslag (FA) har tilstandsklassar relatert til NiN.

Miljødirektoratet har eit eige fagsystem for verneområder: NatStat – Naturstatus for verneområder. Metodikken knytt til overvaking av alle tilstandsvariablane, samt beskriving av dei ulike tilstandsvariablane og tilstandsklassane, finn ein i NatStat sin brukarmanual (sjå <http://natstat.miljodirektoratet.no/>).

Å oppretthalde tilstandsklasse «god» for tilstandsvariablane gjengroing og framandartinnslag vil vere viktig for å ta vare på dyre- og plantelivet i Kyllsvatnet naturreservat. Overvaking og tiltak knytt til gjengroing og framandartinnslag vil fremme formålet med fredinga, både direkte med tanke på vegetasjon og naturtypar, og indirekte for dyre- og fuglelivet.

Gjengroing (GG)

Bevaringsmål for gjengroingstilstand skal knytast til ei liste over aktuelle gjengroingsartar. Desse artane er for Kyllsvatnet naturreservat einer, selje, bjørk og rogn. Nye artar kan bli lagt til. Bevaringsmålobjektet er naturtypane beita fukteng, beita sumpvegetasjon og beitemark. Gjengroing som bevaringsmål gjeld altså berre for kulturbetinga naturtypar i reservatet, med unntak av beita hagemark. Sjå vedlegg 2, figur 1 for utbreiing av dei aktuelle naturtypane.

Bruk av beitedyr er ein føresetnad for god tilstandsklasse i alle naturtypane kor målet er å minimera oppveksten av gjengroingsartar. Det er likevel viktig å unngå for tidleg slepp av beitedyr om våren, for å hindra øydelegging av reir og fugleungar, jf. kap. 5.2. Hovudmengda av beitedyr bør sleppast ut i siste halvdel av juni.

Beskriving av dei ulike tilstandsklassane finn ein i tabellen under.

NiN-trinn	Tilstandsklasse	Beskriving
5	Dårleg	Ettersuksjonstilstand
4	Dårleg	Seinvekstsuksesjonsfase
3	Middels	Tidleg gjenvestfase
2	Middels	Brakkeleggingsfase
1	God	I bruk (beitande husdyr)

NiN-trinn 1 og tilstandsklasse god er bevaringsmål for dei kulturbetinga naturtypene i reservatet, med unntak av beita hagemark kor oppvekst av t.d. noko bjørk er ønskeleg. Dette betyr at all kulturbetinga natur vest for Svilandsåna, må vere i aktiv bruk med beitande husdyr, og at eventuelle skjøtseltiltak må settas inn etter kvar overvakeringsrunde for å oppretthalde bevaringsmålet om god tilstandsklasse og NiN - trinn 1.

Bevaringsmål	Overvaking			Tilstand				
	NiN tilstandsvariabel	Start	Frekvens	NiN-trinn	Forklaring	Tilstandsklasse	Tilstands-mål	Tilstandsmåleining
Innan overvakeringsobjektet VV00000461 (beita kulturmark, minus beita hagemark) skal GG ha god tilstand	Gjengroing (GG)	2017	Kvart 4. år	1	I bruk (beitande husdyr)	God	0	Registrering gjengroingsartar
				≥ 2	Brakkeleggingsfase til ettersuksjonstilstand	Middels til Dårleg	≥ 1	Registrering gjengroingsartar

Overvaking

Overvakinga skal skje kvart fjerde år. Er det oppvekst av aktuelle gjengroingsartar, må desse fjernast ved lusing og hogst same året som overvakinga skjer, og gjerne parallelt med overvakinga.

Framandartinnslog (FA)

Framandartinnsloget angir i kva omfang det er svartelista artar i verneområdet (Gederaas et al 2012). Framande artar kan vere planter som har spreidd seg til verneområdet frå ulike kjelder, eller det kan vere mobile artar som fugl og pattedyr som hekker/ynklar i området. Nokre framande artar kan opptre i store mengder og fortrenge lokale artar, eller på annan måte endra naturmangfaldet. Det er desse artane som er svartelista.

Følgjande framande svartelista artar er observert i reservatet: kanadagås (*Branta canadensis*), mink (*Neovison vison*), alaskamjølke (*Epilobium ciliatum glandulosum*), høstberberis (*Berberis thunbergii*) og edelgran (*Abies alba*).

Beskriving av tilstandsklasse finn ein i tabellen under:

NiN-trinn	Tilstandsklasse	Beskriving
5	Dårleg	Gjennomgripande framandartinnslag
4	Dårleg	Sterkt framandartinnslag
3	Dårleg	Moderat framandartinnslag
2	Middels	Svakt framandartinnslag
1	God	Ingen/svakt framandartinnslag

Alaskamjølke vil ikkje vere mogleg å utrydda med tilgjengelege ressursar, og eit mindre innslag av denne arten vil bli godtatt innanfor tilstandsklasse god. Med svakt framandartinnslag (tilstandsklasse middels) godtek ein sporadisk eller fåtalebeg hekking eller yngling av mobile svartelista artar av fugl og pattedyr. Det er i 2015 ikkje kjend at hekking eller yngling av svartelista artar av fugl eller pattedyr føregår i reservatet. Etablerer kanadagås seg som hekkefugl i verneområdet, må ein sette i gang eigna tiltak for å få fjerna denne arten som hekkefugl for området. Det same gjeld om mink etablerer seg.

NiN-trinn 1 og tilstandsklasse god er bevaringsmålet for Kyllesvatnet naturreservat. Dette inneber at det ikkje skal førekoma høstberberis og edelgran i området, eller ynglande framande artar av fugl og dyr, men kan førekoma avgrensa mengder alaskamjølke.

Bevaringsmål	Overvaking			Tilstand				
	NiN tilstandsvariabel	Start	Frekvens	NiN-trinn	Forklaring	Tilstandsklasse	Tilstandsmål	Tilstandsmåleining
Innan overvaksingsobjektet VV00000461 skal FA ha god tilstand	Framandartinnslag (FA)	2017	Kvart 4. år	1	Ingen/svakt framandartinnslag	God	Mindre innslag av alaskamjølke, elles ingen framande planter eller ynglande fugl/dyr.	Registrerte framande planter og ynglande fugl/dyr
				≥ 2	Svakt til gjennomgripande framandartinnslag	Middels til Dårleg	Fleire framande planter og ynglande fugl/dyr	Registrerte framande planter og ynglande fugl/dyr

Overvaking

Overvakinga skal skje kvart fjerde år. Er det oppvekst av framande planteartar, må desse fjernast ved luking og hogst same året som overvakinga skjer, og gjerne parallelt med overvakinga. Ved etablering av hekkande/ynglande svartelista dyr og fugl, må eigna tiltak settas i verk. Mindre innslag av alaskamjølke er akseptabelt innanfor verneområdet etter gjennomført ryddearbeid.

Vedlegg 4 Samla tiltaksskildring med kostnadsoverslag og framdriftsplan

I tabellen under er det laga ein samla skildring av tiltak med mellom anna oversikt over estimerte kostnader, framdriftsplan og antatt finansieringskjelde. Det viktigaste tiltaket vil vere beitedyr på heile arealet vest for Svilandsåna for å sikra dei trua kulturpåverka naturtypene i verneområdet. Om nødvendig, må mekanisk rydding settas i verk, både av gjengroingsartar og framande planteslag. Å oppretthalde god tilstand for dei trua kulturpåverka naturtypene, vil også vere viktig for bestandane av våtmarksfugl som er avhengig av desse naturtypene. Aukar bestanden av mink, må fangst av denne arten starta.

Tiltak	Når	Ansvarlig	Kostnad (inkl. mva)	Finansiering	Bevarings- mål *)
Beitedyr på arealet vest for Svilandsåna	Pågåande jf. kap. 4.4	Privat/FM	400,- / daa (RMP)	RMP og SMIL **)	GG
Mekanisk rydding av kratt og buskar	Følgjer plan for overvaking. Kwart 4. år. Start 2017. Etter rydding = NiN-trinn 1.	FM	20.000,-	Bestillingsdialog	GG
Mekanisk rydding av framande artar	Følgjer plan for overvaking. Kwart 4. år. Start 2017 (før frøsetting). Etter rydding = NiN-trinn 1.	FM	20.000,-	Bestillingsdialog	FA
Fangst av mink	Følgjer plan for overvaking. Kwart 4. år. Start 2017. Etter fangst = NiN-trinn 1.	FM	5.000,-	Bestillingsdialog	FA

*) GG = gjengroing, FA = framandartinnslag. Sjå i samanheng med vedlegg 3.

***) SMIL: Særskilte midlar i landbruket.

RMP: Regionalt miljøprogram.

I tillegg til tiltak i tabellen over, er det eit mål å:

- rydda betongrøyr og anna skrot i gamal tipp nordvest i reservatet, eventuelt fjerna heile tippene. Dette må skje etter eigen finansieringsplan og grunneigaravtale.
- få kartlagt våtmarksfugl. Finansiering må skje gjennom bestillingsdialogen.

- nå god økologisk tilstand for vassførekomstane i reservatet. Problema med eutrofiering, er først og fremst knytt til aktivitetar utanfor verneområdet. Fylkesmannen må følgje nøye opp arbeidet knytt til vassforskrifta, slik at måla om god økologisk tilstand nås.

Vedlegg 5 Om dispensasjonssøknader

Fylkesmannen tek generelt sikte på god dialog med brukarar av området, og spesielt grunneigarar i samarbeid om t.d. skjøtsel og søknadshandsaming. Ein søknad om dispensasjon skal gjere greie for det konkrete tiltaket, kva behov som ligg til grunn og kor tiltaket er planlagt i reservatet. Dette gjerne i samarbeid med Fylkesmannen før ein eventuell søknad. Når det ligg føre konkret søknad vil Fylkesmannen handtere denne så raskt som råd, og i samsvar med forvaltningslova, gjerne og med synfaring på staden.

Miljødirektoratet M106-2014: *Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter* gir konkrete føringar for tolking av verneforskrifta, og skal leggest til grunn for vurdering av søknader om dispensasjon.

Søknader om dispensasjon

Verneforskrifta set strenge forbodsreglar mot moglege, skadelege tiltak i høve til verneføremålet. Søknader som krev dispensasjon skal handterast etter verneforskrifta for Kyllesvatnet, eventuelt etter § 48 om dispensasjon i naturmangfaldlova. Den generelle dispensasjonsregelen i verneforskrifta (jf. kap. VIII) er frå 1. juli 2009 erstatta av naturmangfaldlova § 48: *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.*

Følgjande to vilkår må vera oppfylte for å kunna gje dispensasjon etter § 48:

- Tiltaket kan ikkje påverka verneverdiane nemneverdig.
- Tiltaket må ikkje strida mot formålet i vernevedtaket.

Når søknaden blir handsama, skal den og vurderast etter rettsprinsippa §§ 8-12 i naturmangfaldlova.

Eit og same tiltak kan vere regulert over fleire avsnitt i verneforskrifta. Difor er det viktig å lesa verneforskrifta i samanheng, jf. innleiing under kap. 5.3.

Vedtak om dispensasjon kan klagast på av søkar, eller andre med rettsleg klageinteresse, jf. forvaltningslova. Ei eventuell klage skal handsamast av Miljødirektoratet, men sendast til Fylkesmannen i Rogaland.

Vurdering av søknader etter naturmangfaldloven

Naturmangfaldlova § 7 seier at miljørettsprinsippa i §§ 8-12 skal leggjast til grunn som retningslinjer ved utøving av offentleg mynde. Rettsprinsippa vil såleis bli lagt til grunn ved sakshandsaming og vedtak etter verneforskrifta, og ved vurdering av aktuelle praktiske forvaltningstiltak i naturreservatet. Sakshandsaminga skal visa korleis desse prinsippa er vektlagt i vurdering av saker:

§8 Kunnskapsgrunnlaget

§9 Føre-var-prinsippet

§10 Økosystemtilnærming og samla belastning

§11 Kostnadsdekning ved miljøforringing

§12 Miljøforsvarlege teknikkar

Der det er mangelfull kunnskap om følgjene av vedtaket (§ 8), skal føre-var-prinsippet (§ 9) vektast desto tyngre til kunnskapen er betre.

Vedlegg 6 Forklaring av ord og uttrykk

Bevaringsmål og bevaringsmålobjekt

Eit bevaringsmål er ein kort beskriving av ein ønska tilstand for ein naturtype eller anna kartobjekt som t.d. eit verneområde. Kartobjektet som det då er knytt bevaringsmål til, blir kalla bevaringsmålobjekt.

Norske raudliste for artar

Ein oversikt over plante- og dyreartar som på ein eller annan måte er trua av utrydding, er utsatt for omfattande reduksjon eller er naturleg sjeldne. Dette er artar som er sårbare for menneskeleg aktivitet. Den siste raudlista var utarbeida i 2015, og inneheld fem kategoriar:

RE – Regionalt utrydda (Regionally Extinct)

CR – Kritisk trua (Critically Endangered)

EN – Sterkt trua (Endangered)

VU – Sårbar (Vulnerable)

NT – Nær trua (Near Threatened)

DD – Datamangel (Data Deficient)

NiN (Naturtypar i Norge)

NiN tar utgangspunkt i definisjonen av naturtype i Naturmangfaldlova. Ein naturtype blir primært definert på grunnlag av plante- og dyreliv, samt miljøfaktorar. Hovudrettesnora for naturtypeinndelinga i NiN er at den så presist som mogleg skal fanga opp variasjonen i artssamansetninga for flest mogleg organismegrupper, og variasjonen langs miljøfaktorane som avgjer variasjonen i artssamansetninga.

Overvakingsmetode

Overvaking av tilstand skjer etter ein overvakingsmetode. Metoden har alltid geografiske eigenskaper (t.d.. synfaringsline, transekt, overvakingsrute), og skal kunne synast på kart. Dette kartobjektet beskriver metoden, og det skal etter kvart utviklast ein methodedatabase der metoden kan lagrast. Overvakingsmetoden skal og inkludera ein beskriving av korleis data skal hentast inn. Beskrivinga kan bestå av tekst og illustrasjonsfoto. Det er avgjerande at metoden er godt dokumentert og kan gjentakast. Overvakinga skal alltid resultere i et tall, eller ja/nei.

Bruk NatStat – Naturstatus for verneområder for å finna overvakingsmetode for tilstandsvariabelen.

Tilstandsklassar

Samstundes med at forvaltningsmyndigheita fastsett bevaringsmål, skal det og settast konkrete grenseverdier for tre tilstandsklassar; *god tilstand*, *middels tilstand* og *dårleg tilstand*. Lokal overvaking av ein tilstandsvariabel, vil resultere i eit tal eller ja/nei (funn eller ikkje funn).

Forvaltningsmyndigheita fastsett grenseverdiane for tilstandsklassane. Det vil vere aktuelt å justere grenseverdiane når ein får tilgang til konkrete overvakingsdata.

Tilstandsvariablar

Me brukar ein eller fleire tilstandsvariablar for å måle tilstanden til bevaringsmålobjektet (t.d. verneområdet). Tilstandsvariablane er definerte i Artsdatabanken sin Naturtypebase (sjå under fana «Variasjon», og vidare «Tilstandsøkokliner»). Miljødirektoratet har utarbeida NatStat – Naturstatus

---

for verneområder, som viser korleis utvalde tilstandsvariablar bør brukas av forvaltinga. I forvaltningsplanen for Kyllsvatnet er *gjengroing* (GG) og *framandartinnslag* (FA) brukt som tilstandsvariablar.

Tiltak

Tiltak er ein aktivitet som blir sett i verk for å oppnå ein bestemt verknad. Dersom bevaringsmålet sin tilstand utløyser tiltak, kan det være behov for å definere kva område tiltaket skal bli gjort i. Dette blir eventuelt gjort i SNO sin Verneområdelogg.

Vassdirektivet / Vassforskrifta

Vassdirektivet er eit av EU sine viktigaste og mest ambisiøse miljødirektiv. Vassforskrifta er Norge sin implementering av vassdirektivet i norsk rett. Hovudformålet med vassdirektivet er å verna og sikra berekraftig bruk av vassmiljøet, og om naudsynt setta i verk førebyggjande eller forbetrande miljøtiltak for å sikra miljøtilstanden i ferskvatn, grunnvatn og kystvatn.

Vassdirektivet har som generelt mål at alle vassførekomstar minst skal oppretthalda eller oppnå god tilstand i tråd med klassifiseringssystemet. Klassifiseringssystemet definerer grensene mellom de 5 tilstandsklassane svært god, god, moderat, dårleg og svært dårleg for ulike vassstypar. Grensa mellom god og moderat definerer miljømålet for vassførekomsten. Utgangspunktet for klassifiseringssystemet er naturtilstanden (utan menneskeleg påverknad), og systemet fastsett kor stort avvik frå naturtilstanden som kan akseptierast.

Vedlegg 7 Oversikt over miljørapportar og miljønotater

OVERSIKT OVER MILJØRAPPORTAR

- Nr. - 1989: Utkast til verneplan for våtmark i Rogaland. ISBN-82-90914-00-8.
- Nr. 1 - 1989: Registrerings- og kontrollarbeid i Orrevassdraget. Et evalueringsprosjekt. ISBN-82-90914-01-6.
- Nr. 2 - 1989: Kalkingsplan for Rogaland - november 1989. ISBN-82-90914-02-4.
- Nr. 3 - 1989: Vannkvalitet og fiskebestand i kalkede vann i Rogaland. ISBN-82-90914-04-0.
- Nr. 4 - 1989: Fiskeribiologiske undersøkelser. Stølsvann og Stemmevann i Lund kommune 2.-3. september 1988. ISBN-82-90914-05-9.
- Nr. 1 - 1990: Bly - stål. Intervjuundersøkelse blant jegere på Jæren om bruken av stålhagl 1988 og 1989. ISBN-82-90914-03-2.
- Nr. 2 - 1990: Hjort på Karmøy. Bestandsforhold og forvaltningsspørsmål. ISBN-82-90914-06-7.
- Nr. 3 - 1990: Overvåking av lakseparasitten Gyrodactylus salaris i Rogaland fylke - 1989. ISBN-82-90914-07-5.
- Nr. 4 - 1990: Driftsplan for Skaulen og Seljestad villreinområde. Revidert 1990. ISBN-82-90914-08-3.
- Nr. 5 - 1990: Prøvefiske i Store Stokkavann - juli 1988. ISBN-82-90914-09-1.
- Nr. 6 - 1990: Fiskeribiologiske undersøkelser i Jensavann. Juli 1988. ISBN-82-90914-10-5. ISSN-0802-8427.
- Nr. 7 - 1990: Årsmelding 1989. ISSN-0802-8427.
- Nr. 8 - 1990: Fiskeribiologiske undersøkelser i Brekke- og Holmavassdragene, Karmøy kommune, august 1990. ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 1991: Hjorteregistreringer i Maldal-Kviå, Sauda kommune 1990. ISSN-0802-8427.
- Nr. 2 - 1991: Vannkvalitet og fiskebestand i kalkede vann i Rogaland 1990. ISSN-0802-8427.
- Nr. 3 - 1991: Avfallsplan Rogaland. Forprosjekt. ISSN-0802-8427.
- Nr. 4 - 1991: Fiskedød i Årdalseva i 1990 i forbindelse med overløp fra reguleringsmagasiner. ISSN-0802-8427.
- Nr. 5 - 1991: Fiskeribiologiske undersøkelser i fem innsjøer på Jæren, 1990. ISSN-0802-8427.
- Nr. 6 - 1991: Årsmelding 1990. ISSN-0802-8427.
- Nr. 7 - 1991: Fiskeribiologiske undersøkelser i Blåsjømagasinet, Ulla/Førre, Suldal og Bykle kommuner, Rogaland og Aust-Agder fylke. ISSN-0802-8427.
- Nr. 8 - 1991: Miljødataprojektet. "Målstyrt resipientorientert forvaltning" (MRF). Forprosjekt. ISSN-0802-8427.
- Nr. 9 - 1991: Helsekontroll og smitteforebyggende tiltak ved kultivering av vassdrag i Rogaland. Referat fra kurs arrangert i Stavanger 15. september 1991. ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 1992: Årsmelding 1991. ISSN-0802-8427.
- Nr. 2 - 1992: Vannkvalitet og fiskebestand i kalkede vann i Rogaland 1991. ISSN-0802-8427.
- Nr. 3 - 1992: Tetthetsregistreringer av laks og aure i Rogalandsvassdrag, 1991. ISSN-0802-8427.
- Nr. 4 - 1992: Fiskeribiologiske undersøkelser i Ulla-Førre-vassdraget, 1991. ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 1993: Årsmelding 1992. ISSN-0802-8427.
- Nr. 2 - 1993: Tetthetsregistreringer av laks og aure i Rogalandsvassdrag, 1992. ISSN-0802-8427.
- Nr. 3 - 1993: Skogbruk og miljøvern på vestlandet. Referat frå seminar i Stavanger 10. - 11. november 1992. ISSN-0802-8427.
- Nr. 4 - 1993: Kommunal vilt- og fiskeforvaltning. Referat fra seminar i Stavanger 18.-19. februar 1993. ISSN-0802-8427
- Nr. 1 - 1994: Vannkvalitet og fiskebestand i kalkede vann i Rogaland 1992. ISSN-0802-8427.
- Nr. 2 - 1994: Kultiveringsplan for anadrome laksefisk og innlandsfisk i Rogaland. ISSN-0802-8427
- Nr. 3 - 1994: Verneinteresser i Fuglestadvassdraget. ISSN-0802-8427.
- Nr. 4 - 1994: Inngrep og forstyringer i sentrale deler av Setesdal-Ryfylke villreinområde. ISSN-0802-8427.
- Nr. 5 - 1994: Årsmelding 1993. ISSN-0802-8427.
- Nr. 6 - 1994: Verneinteresser i Håvassdraget. ISSN-0802-8427.
- Nr. 7 - 1994: Tilfeller av landbruksforureining og kontroll av silo- og gjødselanlegg i Rogaland i 1993 vurdert mot tidlegare år. ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 1995: Årsmelding 1994 for miljøvernavdelinga. ISSN-0802-8427.
- Nr. 2 - 1995: Slamplan for Rogaland - Anbefalinger til fremtidige løsninger. ISSN-0802-8427.
- Nr. 3 - 1995: Vassepest - Kartlegging av spredningsfare i Rogaland. ISSN-0802-8427.
- Nr. 4 - 1995: Revidert verneplan for Jærestrendene landskapsvernområde. ISSN-0802-8427.
- Nr. 5 - 1995: Sanitærutslipp i Rogaland- Omfang pr. 1994 og fremtidige krav til rensing. ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 1996: Årsmelding 1995 for miljøvernavdelinga. ISSN-0802-8427.
- Nr. 2 - 1996: Kraftledning og fugledød på Jæren. ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 1997: Oppdrett i Rogaland - Fylkesmannens innspill til en bærekraftig utvikling. ISSN-0802-8427.
- Nr. 2 - 1997: Bruk av bly- og stålhagl til andejakt på Jæren 1995. ISSN-0802-8427.
- Nr. 3 - 1997: Årsmelding 1996 for miljøvernavdelinga. ISSN-0802-8427.
- Nr. 4 - 1997: Vannkvaliteten i Rogaland - Statusoversikt pr. 1996. ISSN-0802-8427.
- Nr. 5 - 1997: Evaluering av kommunale avfallsplaner i Rogaland. ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 1998: Årsmelding 1997 for miljøvernavdelinga. ISSN-0802-8427.
- Nr. 2 - 1998: Jærestrendene landskapsvernområde - Fugl og ferdsel. Del 1: Litteraturstudie. ISSN-0802-8427.

- Nr. 1 - 1999: Årsmelding 1998. Miljøvernvedelinge. ISSN-0802-8427.
Nr. 2 - 1999: Overvåking av lakselus på sjøaure i Rogaland sommeren 1998. ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 2000: Fiskedød i Håelva, Rogaland - juli 2000. Presentasjon av resultater fra fylkesmannens arbeid. ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 2002: Tiltaksplan for opprydning av forurensede sedimenter i Stavanger Havn. ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 2003: Forvaltningsplan for freda rovdyr i Rogaland 2003 –2008. ISSN-0802-8427.
Nr. 2 - 2003: Evaluering av Forskrift for nydyrking. Effekter på miljøverdiene på Jæren, i Vindafjord og Bjerkreim i Rogaland.
- Nr. 1 - 2006: Forvaltningsplan for rovvilt i region 1. Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland og Vest-Agder. ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 2007: Supplerande kartlegging av naturtyper i Rogaland i 2006. (John Bjarne Jordal). ISSN-0802-8427. ISBN 978-82-90914-11-5. EAN: 9788290914115. (Internettversjon – pdf-format).
- Nr. 1 - 2008: Supplerande kartlegging av naturtyper i Rogaland i 2007. (John Bjarne Jordal, John Inge Johnsen). ISSN-0802-8427. ISBN 978-82-90914-12-2. EAN:9788290914122. (Internettversjon – pdf-format).
Nr. 2 - 2008: Evaluering av Naturbase for Rogaland. (John Bjarne Jordal) ISSN-0802-8427. ISBN 978-82-90914-13-9. EAN:9788290914139. (Internettversjon – pdf-format).
- Nr. 1 - 2009: Supplerande kartlegging av naturtyper i Rogaland i 2008. (John Bjarne Jordal, John Inge Johnsen). ISSN-0802-8427. ISBN 978-82-90914-14-6. EAN:9788290914146. (Internettversjon – pdf-format).
- Nr. 1 - 2010: Forvaltningsplan for Harvalandsvatnet naturreservat, Sola kommune, Rogaland. ISSN-0802-8427.
Nr. 2 - 2010: Forvaltningsplan for Søylandsvatnet naturreservat, Hå kommune, Rogaland. ISSN-0802-8427.
Nr. 3 - 2010: Supplerande kartlegging av naturtyper i Rogaland i 2009. (Geir Gaarder, John Bjarne Jordal, Helge Fjeldstad, John Inge Johnsen). ISSN-0802-8427. ISBN 978-82-90914-15-3. EAN: 9788290914153. (Internettversjon – pdf-format).
Nr. 4 - 2010: Naturtyper, biologisk mangfold og bevaringsmål i Jærstrendene landskapsvernområde. ISSN-0802-8427.
Nr. 5 - 2010: Kulturlandskap og biologisk mangfold på Haugalandet. (Anders Lundberg). ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 2011: Supplerande kartlegging av naturtyper i Rogaland i 2010. (John Bjarne Jordal, John Inge Johnsen). ISSN-0802-8427. ISBN 978-82-90914-16-0. EAN:9788290914160. (Internettversjon – pdf-format).
Nr. 2 - 2011: Forvaltningsplan for Alvevatnet naturreservat, Klepp kommune, Rogaland. ISSN-0802-8427.
Nr. 3 - 2011: Handlingsplan mot framande og skadelege artar i Rogaland. ISSN-0802-8427. ISBN 978-82-90914-17-7. EAN: 9788290914177.
Nr. 4 - 2011: Handlingsplan mot framande og skadelege artar i Rogaland. ISSN-0802-8427. (Internettversjon – pdf-format).
Nr. 5 - 2011: Supplerande kartlegging av naturtyper med vekt på klokkesøte i Sokndal i 2010. ISSN-0802-8427. ISBN 978-82-90914-18-4. EAN:9788290914184. (Internettversjon – pdf-format).
- Nr. 1 - 2012: Forvaltningsplan for Aksdal naturreservat. Edellauvskog. Tysvær kommune. Rogaland. ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 2013: Forvaltningsplan for Smokkevatnet naturreservat. Time kommune, Rogaland. ISSN-0802-8427. (Internettversjon – pdf-format).
Nr. 2 - 2013: Forvaltningsplan for Storamyr naturreservat. Sola kommune, Rogaland. ISSN-0802-8427. (Internettversjon – pdf-format).
Nr. 3 - 2013: Forvaltningsplan for naturreservata Hagavågen, Strandnesbukta og Grannesbukta, Sola kommune, Rogaland. ISSN-0802-8427. (Internettversjon – pdf-format).
Nr. 4 - 2013: Forvaltningsplan for Bjårvatnet naturreservat, Hå kommune, Rogaland. ISSN-0802-8427. (Internettversjon – pdf-format).
Nr. 5 - 2013: Forvaltningsplan for Lonavatnet naturreservat, Klepp og Sandnes kommuner, Rogaland. ISSN-0802-8427.
Nr. 6 - 2013: Forvaltningsplan for Øksnavadtjørn naturreservat, Klepp kommune, Rogaland. ISSN-0802-8427.
- Nr. 1 - 2014: Supplerande kartlegging av naturtyper i Rogaland i 2011. ISSN-0802-8427. ISBN 978-82-90914-19-1. EAN:9788290914191. (Internettversjon – pdf-format).
Nr. 1 - 2015: Forvaltningsplan for Kyllsvatnet naturreservat, Sandnes kommune, Rogaland. ISSN-0802-8427. (Internettversjon – pdf-format).

OVERSIKT OVER MILJØNOTATER

- Nr. 1 - 1990: Prøvefiske i Kollhomtjørn 17.juni 1990. (Espen Enge). ISSN-0803-0170
- Nr. 1 - 1991: Tettthetsregistreringer av laks og aure i Rogalandsvassdrag, 1990. ISSN-0803-0170.
Nr. 2 - 1991: El-fiske i tilløpsbekker/elver til Lundevatn. 1991. ISSN-0803-0170.
Nr. 3 - 1991: Prøvefiske i Hagavatn 26. juni 1991. ISSN-0803-0170.
Nr. 4 - 1991: Prøvefiske i Vostervatn - 1991. ISSN-0803-0170.
- Nr. 1 - 1992: Prøvefiske i Riskedalsvatn 1991. ISSN-0803-0170
Nr. 2 - 1992: Ekspansjon av krypsiv (*Juncus bulbosus* L.) i kalkede vann i Rogaland. ISSN-0803-0170.
- Nr. 1 - 1993: Utprøving av Helland-kalkdoserer i Brådlandselva i Frafjord. ISSN-0803-0170.
- Nr. 1 - 1994: Overvåking av krypsiv i fire vann i Rogaland 1992-1994. ISSN-0803-0170
Nr. 2 - 1994: Studietur til Skottland for miljøvernavdelinga, naturforvaltningsseksjonen 29. august - 2. september 1994. ISSN-0803-0170.
- Nr. 1 - 1995: Tettleiksregistreringar av laks og aure i Rogalandsvassdrag 1994. ISSN-0803-0170.
- Nr. 1 - 1996: Veileder for utfylling av SSB-avløp spørreskjema. ISSN-0803-0170.
- Nr. 1 - 1997: Tettthetsregistreringer av laks og aure i Rogalandsvassdrag 1996. ISSN-0803-0170.
- Nr. 1 - 1999: Tettleiksregistreringar av laks og aure i Rogalandsvassdrag 1993. ISSN-0803-0170.
Nr. 2 - 1999: Tettleiksregistreringar av laks og aure i Rogalandsvassdrag 1995. ISSN-0803-0170.
Nr. 3 - 1999: Fiskeundersøkelser i Rogalandsvassdrag 1997. ISSN-0803-0170.
Nr. 4 - 1999: Tettleiksregistreringar av laks og aure i Rogalandsvassdrag 1998. ISSN-0803-0170.
- Nr. 1 - 2001: Tettleiksregistreringar av laks og aure i Rogalandsvassdrag 1999. ISSN-0803-0170.
Nr. 2 - 2001: Fiskebestand i kalka vann i Rogaland 1993. ISSN-0803-0170.
Nr. 3 - 2001: Fiskebestand i kalka vatn i Rogaland 1994. ISSN-0803-0170.
Nr. 4 - 2001: Fiskebestand i kalka vatn i Rogaland 1995. ISSN-0803-0170.
- Nr. 1 - 2004: Tettleiksregistreringar av laks og aure i Rogalandsvassdrag 2000. ISSN-0803-0170.
Nr. 2 - 2004: Tettleiksregistreringar av laks og aure i Rogalandsvassdrag 2001. ISSN-0803-0170.
Nr. 3 - 2004: Tettleiksregistreringar av laks og aure i Rogalandsvassdrag 2002. ISSN-0803-0170.
Nr. 4 - 2004: Fiskebestand i kalka vatn i Rogaland 1999. ISSN-0803-0170.
- Nr. 1 - 2010: Fiskeundersøkelser i tilknytning til forsuring, restbestander og kalking i Rogaland i 2009. ISSN-0803-0170. (Internettversjon – pdf-format).
Nr. 2 - 2010: Modellberegninger av vannkvalitet i Storåna ved ulike scenarier for slipping av minstevannføring. ISSN-0803-0170. (Internettversjon – pdf-format).
- Nr. 1 - 2011: Forsuringsstatus for Rogaland 2007. ISSN-0803-0170. (Internettversjon – pdf-format).
Nr. 2 - 2011: Fiskeundersøkelser i Rogaland i 2010. ISSN-0803-0170. (Internettversjon – pdf-format).
- Nr. 1 - 2012: Fiskeundersøkelser i Rogaland 2011. ISSN-0803-0170. (Internettversjon – pdf-format).
- Nr. 1 - 2013: Fiskeundersøkelser i Rogaland i 2012. ISSN-0803-0170. (Internettversjon – pdf-format).
- Nr. 1 - 2014: Fiskeundersøkelser i Rogaland - summarisk rapport over undersøkelsene i 2013. ISSN-0803-0170.